SURINAAMSCH WEEKBLAD.

ABONNEMENT.

Voor 12 maanden. . . . . ƒ 10.—
» 6 maanden. . . . . » 5.50.
» 3 maanden. . . . . » 3,00.

No. 46.

ZONDAG 13 NOVEMBER.

1853.

PRIJS DER ADVERTENTIEN.

Voor iedere regel . . . . ƒ 0.25. behalve 75 ct. Zegelgeld, hetwelk bij elke plaatsing moet voldaan worden.

PARAMARIBO.

ADVERTENTIëN.

Tegen *Kontante Betaling* worden bij inschrijving te koop aangeboden van de plant. *Fortuin*:

30 vaten *SUIKER*.

De inschrijvings-billetten zullen worden aangenomen ten kantore van H. G. ROUX tot WOENSDAG den 16 dezer des morgens ten 9 ure.

Het hoogste bod goedgekeurd zijnde, zal de *Suiker* onmiddellijk, voor rekening en risicó van den kooper, van plant. moeten worden afgehaald. (16414)

Paramaribo, den 12 November 1853.

(16452) A. SALOMONS, Vendumeester, zal op Dingsdag e. k., verkoopen:

***Provisien*, Stukgoederen,**

Kisten Engelsche ZEEP, Pakjes TABAK, Een partijtje geassorteerde SIGAREN en eenige kisten RHIJN WIJN, om verkooprekening te sluiten. Alsmede 2 RIJ- en CHAISPAARDEN 1 VEULEN, eenige VARKENS, en de Slavin *Affie*, aankomende J. VAN KOK.

Voorts:

Het *HUIS en ERF*, aan de *Burenstraat*; La. D. No. 675, aankomende den Boedel C. VAN GLANEN WEIJGEL.

***J. C. GOMPERTS*,**

Vendumeester,

zal VRIJDAG e. k. om 9 uren verkoopen, voor rekening van Z. M. Zeemagt:

14 vaten *GORT*, eene groote hoeveelheid *Pakkisten*, *Victualie Vaten*, *Duigen*, enz.

Dezelve zijn WOENSDAG en DONDERDAG te voren ter bezigtiging in de Marine Magazijnen. (16486)

De verkoop van het reeds vroeger geannonceerde *HUIS en ERF*, op de hoek van de *Jodebreestraat* en *Dominéstraat*. La. C No. 45, aankomende de uitlandige Weduwe BEVERLEIJ Geb. STEGLICH zal alnu plaats hebben ten huize van den Vendumeester A. SALOMONS op Dingsdag den 29n. November 's morgens ten 9 ure.

De verkoop-conditien zullen 3 dagen te voren bij den Vendumeester voornoemd ter *visie* liggen.

Paramaribo, den 13 November 1853.

(16487) C. R. BERNER qq

Met dankbetuiging aan de Heeren Leden van de

SURINAAMSCHE HANDEL- & ZEEVAART SOCIÉTEIT en DE VRIENDSCHAPPELIJKE BIJEENKOMST

voor de gunst aan hem tot dus verre geschonken, dient deze tot algemeene kennisgeving, dat met primo Januarij e. k. de ondergeteekende de bovengemelde *AFFAIRE* aan de Gezusters R. JUDA zal overdoen, die dezelve op den bestaanden voet zullen *continueren*, en tevens de verdere begunstiging der respective Heeren Leden bij deze inroepen. (16489)

Paramaribo, den 12 November 1853.

D. JUDA.

14vts. Inlandsche Suikervaten HOEPELS, bij

(16490) J. H. KRUSE.

De Schoener *Mary* vertrekt Dingsdag e. k. des morgens *acht* uren naar CORONIE en NICKERIE.

Voor VRACHT en PASSAGE vervoege men zich ten kantore van D. F. BIXBY of bij den Kapitein aan boord. (16491)

Paramaribo, den 12 November 1853.

De Winkel van

J. von Königslöw & d'Artenaij

is verplaatst in het Huis aan de *Keizerstraat*, laatst bewoond door den Heer J. J. LEIJSNER. (16492)

AAN DEN WINDMOLEN

is verkrijgbaar:

Versch Inlandsch KOORNMEEL en Witte RIJST.

Paramaribo, den 12 November 1853.

(16493) D. KRUSE.

***VIERKANT HOUT*, tot *civiele prijzen* te bekomen bij**

(16494) W. J. RIETSTAP

S. F. BLOM

en primo kwaliteit

RIJST

in vaten en balen.

Alsmede:

Eenige vaten *Onvervalschte MEDOC* en *St. Julien MEDOC* direct van *Cayenne* aangebragt; verkrijgbaar bij

(16495) N. BOX & Co.

DE PILLEN VAN *HOLLOWAY*

hebben eene buitengewoon weldadige uitwerking in gevallen van Leverziekte.

Een Hr. te Dhobath Factory, bij Calcutt woonachtig, heeft aan zijnen Vader JAMES NICHOL in de Oxfordstraat No. 15 te Londen geschreven, dat hij reeds sedert geruimen tijd aan Leverziekte en zware pijnen in de zijde leed, en dat hij ten gevolge van het gebruik der HOLLOWAY's *Pillen*, in zeer korten tijd meer verligting in zijne ongesteldheid heeft gevoeld, dan vroeger in 17 maanden tijds van de behandeling der voornaamste Geneesheeren in Indie. Daarom ware het wenschelijk, dat anderen van het Leger, en anderen welke in die warme landen leven en dikwijls hevig lijden aan Leverziekten, Maagkwalen, enz, steeds van dit zoo heilzaam middel gebruik maakten.

Deze pillen zijn alhier verkrijgbaar gesteld bij den Apotheker A. B. DE VRIES aan de *Zwartenhovenbrugstraat*, à ƒ 1, ƒ 3 en ƒ 5. (16496)

Bij GEBRS. REELFS

voor *civiele prijzen* te bekomen:

***BOTER*, *Worst* en *Saucijsjes*, *Rolpens* en *Zuurkool*, *Spek*, *Vleesch*. Zoete nölksche, Komeine en Groene KAAS, AARDAPPELEN**

in halve muds manden, Groene en Capucijnder **Erwten. Groote Broodsuikers,** ZOETE OLIE, AZIJN, Blikken Ingelegd **VLEESCH & GROENTENS,** Sauces de Bouigne en Rookvleesch in blik, Fransche en Engelsche *MOSTERD*, Stoopen AUGURKEN en Spaansche OLIJVEN,

***DRANKEN*, *Manufacturen*,**

Havana SIGAREN,

Verfwaren, *Bouwmaterialen*, *Bladen Zink*, *Platlood*,

Nieuwe RUM PUNCHEONS

TEGEN TIEN GULDEN. (16497)

Scheepstijdingen.

BINNENGEKOMEN.

Den 9den dezer, de Eng. schoener Louiza, kapt. C. Blizard, van Barbados.

UITGEKLAARD.

Den 9den, de Eng. schoener Lady of the Night, kapt. V. Barlosemi, naar Demerarij, lading: 35 vaten Melassie 4,155 gallons, 6 puncheons Dram 671 gallons, 50 vaten Koorn 8,550 pond, 25 Z. M. kazen, 20 vaatjes Saucijsjes, 20 kistjes Champagnewijn, 4 kistjes Absinth, 10 potten Patentolie, en uit het Entrepot: 10 roode kelders Genever.

Den 10den, het schip Wilhelmina, kapt. J. N. Kluit, naar Amsterdam, lading: 429 vaten Suiker 591 519 pond; 67 balen heele Koffij 12,475 pond, 17 balen gebroken dito 2,780 pond, 3 vaten en 2 kisten Arrowroot 1,040 pond, 1 vat Oranje schillen 257 pond en 10 vaten Toncaboonen 802 pond.

VERTROKKEN PASSAGIERS.

Met de Eng. schoener Lady of the Night: de heeren J. Zandvoort, R. Wijnstok Pz. en de minderj. N. van Meerten.

Prijzen der Producten.

Bij inschrijving verkocht.

SUIKER: Den 7den dezer, van plant. Lodewijksburg, 40 vaten a 7.26 ct.

Idem van plant. Hamburg, 13 vaten a 7,26 ct.

De geannonceerde 40 vaten Suiker van plantaadje Poelwijk, zijn niet toegewezen.

BURGERLIJKE STAND.

Op den 11n November 1853 zijn in ondertrouw opgenomen:

Pieter Hendrik van Esch en Elisabeth Maria Schmidt.

Van den 6den tot den 12den November zijn alhier ingeschreven, als overleden:

Den 7den, Nathan Hartog Levij, 73 jaren en 6 maanden.

Den 9den, Johan Wilhelm Goutiere, 2 jaren en 5 maanden.

Den 10den, Maria Petronella Buiksloot, 23 jaren.

Paramaribo, den 9 November 1853.

Bij Gouvernements resolutie van den 2n. dezer maand No 1591, is de Sergeant bij de Schutterij F. H. Flu gequalificeerd, om bij ziekte, afwezigheid of andere verhindering van den Tamboer Majoor bij de Schutterij, als *Adjunct Bode* diens functien bij den Schuttersraad en bij den Raad van Administratie der Schutterij, waar te nemen.

HET WEEKBLAD.

PARAMARIBO, 13 NOVEMBER 1852.

Heden is Z. E. de Heer de Gouverneur naar de Gouvernements Plantage *Catharina Sophia* aan de *Saramacca*, vertrokken.

———

Van eene goede zijde zijn wij in staat gesteld te berigten, dat Z. M. Kannonneerboot » *Coppename,"* van welke eenigen tijd geleden alhier de kiel is gelegd, op aanstaanden Woensdag den 16den dezer, des morgens ten 6½ ure te water zal gelaten worden.—Wij twijfelen niet of ook bij deze gelegenheid, zal eene groote opkomst aan zijde van het publiek, van deszelfs belangstelling in deze alhier zoo zeldzame gebeurtenis, doen blijken.

CENTRALE SUIKERFABRIEKEN OP DE FRANSCHE EILANDEN.

In de *Colonist of Britsch Guyana* van den 19 Oct. ll. treffen wij het volgende schrijven aan, hetwelk wij volgaarne in onze kolommen overnemen. Het bedoelde stuk is gerigt door den Gouverneur van Barbados, Sir COLEBROOKE, aan den President van Grenada. De berigten daarin vervat zijn officieel en afkomstig van den Luitenant-Kolonel COBBE, die zich bijzonder ten doel heeft gesteld de aandacht te vestigen op de voordeelen, welke men van de Centrale Suikerfabrieken in de Fransche Kolonien heeft verkregen, de aanmoediging die daardoor aan de kleine landbouwers gegeven is, en de geriefelijkheden, welke afwezige eigenaren daarbij erlangen kunnen, uithoofde van de vermindering der uitgaven en van de risico aan het beheer hunner plantagien verbonden. Dit rapport is opgesteld tengevolge van een onderzoek te Martinique gedaan en luidt hoofdzakelijk aldus:

» Toen ik Martinique bezocht waren er op dat eiland twee Centrale Suikerfabrieken in werking; eene te Marie Galante en drie op de Grande Terre te Guadaloupe. Van de twee op Martinique, is eene in het binnenland gelegen, in de parochij François, aan de windzijde van het eiland: de andere komt aan de baai uit, aan den zuidwestelijken hoek van de Stad Fort de France; de factorij te Marie Galante ligt op de kust, en de drie op de Grande Terre te Guadaloupe, allen in het binnenland, t. w. de Usine de Marle in de parochij Moule, en de Usine de Bellevue in de parochij Anse Bertrand. Van deze zes factorijen, heeft die te Fort de France, bekend als de Usine de la Point Simon, het langst bestaan; zij werd opgerigt in 1840, door zekeren Mr. THORPE, een Engelschman, die niet in staat was zijne overeenkomsten met de Heeren DEROSNE en CAIL van Parijs na te komen, door wie de kostbare werken en machinerien van dit uitgebreide etablissement geleverd waren, zoodat de factorij met al hare toebehooren, wettiglijk overging in handen van gemelde HH. DEROSNE en CAIL, die vervolgens een bepaald getal soliede ingezetenen van Martinique als deelgenooten aannamen, doch tevens, het hoofd-aandeel in het etablissement voor zichzelven behielden.

De grond waarop de factorij staat, werd aanvankelijk tegen eenen zwaren prijs terug geëischt, deels wegens de wateren der baai en deels wegens die van eenen tragen stroom, welke zich op dat punt daarin ontlast.

De gebouwen beslaan ongeveer een akker lands; zij zijn ruim, wel gebouwd en in betrekking tot elkander, geriefelijk ingerigt; er bestaat evenwel gebrek, aan genoegzame berging der tras, en daar men geene ruimte daarvoor in de nabijheid kan erlangen, moeten er groote hoeveelheden van die brandstof, welke niets kost en op de plaats voortgebragt wordt, naar zee gedragen en weggeworpen, en van tijd tot tijd in de plaats daarvan kolen aangekocht worden, tegen eene gemiddelde wekelijksche uitgaaf van 67 p. st. 10 s., of voor de achttien weken, welke den werktijd van het jaar uitmaken, niet minder dan 1,215 p. st. Behalve deze zware vermindering van hare jaarlijksche winst, sleept de stand dezer bijzondere factorij, met opzigt tot de Suikereffecten binnen den kring harer operatien, nog de uitgave na zich om te zorgen voor vervoer van het Suikerriet te water — eene uitgave welke geene andere factorij noodig heeft te doen — daar het riet in elk ander geval door de verkoopers aan den molen geleverd wordt. Om dit transport te bewerkstelligen, zijn eene kleine ijzeren Stoomboot en zes ijzeren ponten aan het etablissement verbonden. De Stoomboot vaart naar de punten langs de kust, alwaar de eigenaren van Suikerplantagien te voren gezorgd hebben, riet tot verscheping gereed te hebben, en neemt zoovele der ijzeren ponten op sleeptouw als bij elke gelegenheid noodig mogt zijn. Elke dezer ponten kan van twee tot drie tonnen riet bevatten, en is verdeeld in zeven afdeelingen, zoodat dezelfde pont zonder vermenging, het riet van onderscheidene eigenaren vervoeren kan. De bezitters van het riet laden de ponten, en de Stoomboot neemt ze wanneer zij geladen zijn op sleeptouw, naar de factorij, laat ze aldaar en vertrekt weder met ledige ponten, voor meerderen aanvoer. Het riet dat aan de factorij, gelaten is, wordt alvorens naar den molen gebragt te worden, gewogen en de hoeveelheid door elken eigenaar geleverd aangeteekend, waarvoor hij, zoo hij verkiest, op de plaats zelve, de waarde bekomt (naar den marktprijs van dien dag te St. Pierre) van 5 pond goede kwaliteit Suiker, bekend bij de Franschen als *bonne quatrième*, voor elke 100 pond riet, door hem geleverd.

Deze manier tot realisering van de waarde van zijnen oogst, zonder eenig gevaar of uitstel, wint onder de planters in den omtrek der factorij te Fort de France gevestigd, dagelijks veld. Zij heeft ook de bezitters van kleine gronden langs de kust er toe gebragt om Suikerriet te planten, waardoor zij dan eene onmiddellijke en zekere markt hebben, behalve de aardvruchten, tot welker bebouwing zij tot hiertoe zich noodwendig bepaald hadden. Dit uitwerksel van eene Centrale Suikerfabriek op de arbeidende bevolking in derzelver nabuurschap, levert ruime stof tot overweging op. Ik heb reeds gemeld dat de machinerie aanvankelijk in de factorij te Fort de France opgezet, geleverd was door de HH. DEROSNE en CAIL, van Parijs. Deze Heeren die voor soortgelijke uitvindingen (tentoongesteld in Hijde Park in den zomer van 1851) eene eerste klasse medaille ontvingen, hebben de laatste verbeteringen in hun etablissement ingevoerd.

De machinerie aldaar thans in gebruik, wordt gezegd van eene zeer deugdzame soort te zijn en wonderbaarlijk wel te werken. Zij levert met gemak, 1000 p. suiker van uitmuntende kwaliteit binnen het uur op.

Het grootste gedeelte van de Suiker, welke ik in deze factorij zag, was gedroogd in metalen pannen, ongeveer 2 voet lang, 1 vt. wijd en 3 dm. diep, welke zoodra de Suiker gestolt was, overeind gesteld werden langs eene holle goot — (bestemd tot de ontvangst der Melassie) om er te droogen. Hierdoor wordt de Suiker grootendeels van de Melassie gescheiden, alvorens ter verscheping in okshoofden gesteld te worden, zoodat bijgevolg ter naauwernood eenig verlies kan plaats hebben.

Volgens de hierbijgevoegde opgave van de onkosten der factorij te Fort de France, blijkt het dat in eene week van zes werkdagen, 383,860 kilogrammes of 346,439 pond Suikerriet door de molen gegaan waren, tegen eene uitgave; (de prijs van het Suikerriet en alle andere onkosten daaronder begrepen) van 12,807 francs of ongeveer 583 pond sterling; en dat deze opleverden aan Suiker van de eerste kwaliteit 28,980 kilogrammes of 63,903 pond, van mindere kwaliteit 9,050 kilogrammes of 19,956 pond; en Melassie 810 litres of ongeveer 200 gallons — zijnde een weinigje meer dan 100 pond Suiker voor elke 100 pond riet. Aangenomen nu dat de eerste kwaliteit Suiker eene waarde had van 20 sh. per 100 pond, de mindere kwaliteit 16 sh. per 100 pond en de Melassie 6 p. per gallon, zoo was er in eene week van zes werkdagen tegen eene uitgave van 202 pond sterling, geleverd 63,903 pond Suiker, à 20 sh., 639 p. s. 19,956 pond Suiker à 16 sh. 160 p. st. en 200 gallons Melassie waard 5 p. st.; totaal uitmakende 804 p. st., waarvan afgetrokken de 533 p. st. uitgaven, er een batig saldo overblijft van 271 p. st., gerealiseerd in den hier opgegeven tijd. Dit aannemende als eene juiste gemiddelde hoeveelheid van de operatien der factorij, gedurende elke der achttien werk-weken van het jaar, zoo zoude de schijnbare jaarlijksche winst 4,878 p. st. beloopen. Hiervan moet echter nog afgetrokken worden de interest van het kapitaal, aanvankelijk tot den opbouw en de daarstelling van het etablissement aangewend, en welke naar men wil de verbazende som van 700,000 francs of ongeveer 29,166 pond sterling heeft bedragen. Die interest stellende op 8 perCent — welke voor aldus belegde kapitalen, naauwelijks te hoog kan gerekend worden — zoude het bedrag daarvan ongeveer 2,433 p. st. zijn, welke van voormelde 3,873 p. st. afgetrokken, eene zuivere bona fide winst van 2,545 p. st. zoude overlaten.

Dit is waarschijnlijk niet verre van het juiste cijfer, hoewel in het afgeloopene jaar de winst van het etablissement ter naauwernood meldenswaardig kon heeten. De Heer . . . . deelde mij mede dat dezelve in het jaar 1851 60,000 fr. netto of 5,500 p. st. bedroeg. Over het geheel is de factorij te Fort de France gebleken niet zoo winstgevend voor de eigenaren te zijn, als men zich wel had voorgesteld. Gedeeltelijk kan dit echter toegeschreven worden aan de hooge arbeidsloonen welke vroeger en zelfs nu nog aan alle klassen der arbeiders in dit etablissement betaald worden, en gedeeltelijk aan de buitengewone uitgaven voor water en brandstof, welke eene slecht gekozene plek, noodzakelijk gemaakt heeft; doch vooral aan het groote bedrag der aanvankelijke uitgave, waarvan de interest zulk een groot gedeelte der winst, verslindt. Men heeft mij de verzekering gegeven, dat voor minder dan de helft der som, welke tot den bouw en de daarstelling van deze factorij besteed is, er eene op veel grootere schaal, en in alle deelen compleet, zoude kunnen worden opgerigt. Is dit het geval, zoo kan er naar de resultaten die wij voor ons hebben, geen twijfel bestaan dat zelfs onder bestaande ongunstige omstandigheden, eene Centrale-factorij, bij eene gunstige ligging, en met behoorlijke inachtneming der economie daargesteld, eene zeer schoone opbrengst, voor het ingestoken kapitaal zoude opleveren.

Men verwacht dat de invoer van arbeiders uit de Oost-Indien, aan welke, geene terugreis beloofd wordt, en die in ruime mate door de bestaande bevolking, zullen verslonden worden, het arbeidsloon op deze eilanden grootelijks zal wijzigen.

(*Wordt vervolgd.*)

INGEZONDEN STUKKEN.

ONS TOONEELGEBOUW.

Niemand, die in den laatsten tijd langs de *Wagenwegstraat* gaande ons Tooneelgebouw aldaar bij dag heeft aanschouwd, zal het kunnen loochenen, dat de staat waarin dat gebouw verkeert, allererbarmelijkst is, en dat het allen die hunne geldelijke bijdragen tot den opbouw daarvan hebben doen strekken, van harte grieven moet deze eenige plaats van openbare vermakelijkheid, weldra in eenen bouwval te zien overgaan. — Betreurenswaardig voorwaar, is dit voor iederen belangstellenden ingezeten, die zich voorgesteld had, door de oprigting van dat Tooneelgebouw eene lang gevoelde behoefte te zien weggenomen. Maar ook de wereldburger en menschenvriend, hij die zich doordrongen gevoelde, van hoeveel nut dit Tooneel voor onze bevolking had kunnen zijn, hoe dienstbaar hetzelve had kunnen gemaakt worden, tot algemeene veredeling en beschaving, tot leering en opbeuring, tot aankweking van kunstmin en kunstzin, van liefde en zucht tot het schoone en goede, vindt bij eenen aanblik op dit droevig overblijfsel, der eenige plaatse binnen Suriname, aan eene algemeene uitspanning gewijd, alle reden tot weeklag en bejammering. — Te vergeefs verdiept men zich in gissingen, te vergeefs tracht men in dezen dwaalhof een spoor te vinden, dat ons tot de ontdekking leiden kan, welke noodlottige zamenloop van omstandigheden dergelijke gevolgen heeft kunnen te weeg brengen, en of al men zoeke en onderzoeke, steeds staart men in een ondoordringbaar duister, hetwelk bij ons wel nadenken verwekt, doch onze nasporingen met geen bevredigend resultaat bekroont. — Zoolang derhalve zij, die zoo welwillend zijn geweest, om trots hunne betrekking en hunnen stand in de Maatschappij, ja trots alle vooroordeel en hinderpalen die zij hebben moeten te boven komen, zich met het bestuur en de instandhouding daarvan te belasten geene volledige en afdoende opgaven omtrent ons Tooneel geven, zal het wel ondoenlijk blijven, de ware oorzaak van deszelfs achteruitgang, met juistheid te kunnen opsporen. Eerst dan wanneer men zal ontwaard hebben, dat niettegenstaande de abonnementen, de huur door reizende kunstenaars betaald etc., de aandeelen niet zijn kunnen worden uitgekeerd, dat er geene fondsen aanwezig zijn kunnen om het Tooneelgebouw te herstellen en voor instorting te beveiligen, eerst dan zal men zich overtuigd houden, dat er van zijde onzer ingezetenen, eendragtelijke pogingen vereischt worden om den Tempel alhier aan *Thalia* gewijd, uit zijnen vervallen staat te heffen, en tot sieraad van Suriname veel schooner dan te voren te doen herrijzen.

Dat deze zoo hoog noodige inlichtingen weldra gegeven mogen worden, zal wel ieder wenschen met

SPECTATOR.

B. en G. Leden der *Evang. Luthersche Gemeente*, geven bij deze als hun gevoelen te kennen, daar zij van geen ander hebben gehoord die hun zoude voorgaan om zulks hunne medeleden bekend te maken, dat het zeer dienstig zal zijn, wanneer elk Lid iets naar zijn vermogen wil bijdragen tot aankoop van lampen ten dienste der bovengenoemde kerk alhier, opdat dan hetzij eenmaal 's maands de Godsdienstoefening bij Avend plaats vinde,

...de Eerw. Predikant zoodoende in de gelegenheid zij der Gemeente ook eenige genoegelijke avonden te verschaffen. B. en G. gevoelen zich niet in staat zoodanig plan ten uitvoer te brengen; zij laten dit gerustelijk over aan Heeren Kerkbestuurders en roepen de middelijke bijdragen van elk Lid in, tot instandhouding van Kerk- en Eeredienst.

Paramaribo, den 10 November 1853.

Jan-maats klacht en voornemen.

Zooveel zeilen! zooveel touwen! ..
Deksels! wie kan dat onthouwen!
Wie weet daar de namen van.
Nu is 't brassen! dan weêr: reven!
Dan weêr lenzen om te beven;
Jan-maat geeft de brui er van!

'K Loop me, dikwerf heele dagen,
In een pikbroek naauw te dragen.
En mijn handen zijn vol eelt.
Nu is 't: schrobben! dan is 't: schuren!
Drommels! wie kan dat verduren!
'T Heeft me al sedert lang verveeld.

'K Dacht altijd, het zeemansleven
Zou mij meer genoegen geven.
Maar, verduveld! dat is mis!
Wenden, halzen, klimmen — uren
Op kompas en zeil te turen,
Zie! wat Jan-maats leven is.

Kom ik thuis, ik vaar niet weder.
'K Leg den heelen rommel neder.
'K Heb er mooi de weêrga van!
'K Zal maar bij Mama-lief blijven.
'T Wijf heeft overvloedig schijven;
Meer dan zij verteeren kan.

Uit mijn reisboek op de Suriname, 12 Maart 1852. VAN SCHAÏCK.

New-Orleans.

DE GEELE KOORTS.

(Uit de *Illustrated London News.*)

In het bezit van de sleutels van het geheele Westen, en de beschikking hebbende over de voortbrengselen eener uitgestrektheid van 20.000 mijlen der riviervaart, heeft de Crescent Citij, zoo als zij trotschelijk genaamd wordt, gedurende de laatste veertig jaren, eene verbazende levendigheid en bedrijvigheid bereikt. — In 1719 gesticht, was New-Orleans in 1782 weinig meer dan een dorp, en bevatte zij onder den druk van het monopolie van het Spaansche beheer, slechts 4000 inwoners. In 1801 werd Louisiana aan Frankrijk afgestaan, en tevens aan de Vereenigde Staten vergunning gegeven om van New-Orleans als eene stapelplaats gebruik te maken. Tijdens JEFFERSON, met diepdoordachte staatkunde, den ganschen Staat kocht, bedroeg de bevolking niet meer dan 8000, en was dezelve bijna uitsluitend Fransch en Spaansch. In 1812 kwam de eerste Stoomboot van Pittsburgh aan, en van toen af nam de handel dier plaats, aangewakkerd door den Amerikaanschen ondernemingsgeest, op eene nergens geëvenaarde wijze toe. In twintig jaren tijds bevatte zij 50,000 zielen en tien jaren later was dit cijfer verdubbeld. Het katoen en de suiker van Arkansas, Mississippi en Louisiana; de granen en de bloem van de uitgebreide en vruchtbare Westelijke Staten; het lood van Illinois; en de pelterijen van het Oregonsche grondgebied; met al derzelver bedrijvige eigenaren en supercargas, stroomen jaarlijks gedurende acht achtereenvolgende maanden de Stad in.

Wanneer er de ochtendzon zich boven den lagen horizont vertoont, schijnt de lange halve maan van drie mijlen welke op den vader der wateren rust, den naderenden reiziger eene lijn van schitterend licht, toe. Het midden van den ontzaggelijken boog is de oude Spaansche hoofdkerk, met een plein van voren; het overige der schilderij wordt opgevuld door winkels en gebouwen, en hier en daar eene dom of torenspits, of den langen schoorsteen eener katoenpers.

Aan de waterzijde vormt eene vloot van Stoombooten haren hoeksteen, terwijl de masten der koopvaardijschepen hare grenzen uitmaken. New-Orleans ligt op de aanspoelingen der wateren van eeuwen herwaarts, op eenen bodem zoo vochtig en zwampig, dat men er gedurende het droogste saizoen geen voet diep graven kan, zonder water aan te treffen. Door een eenvoudig middel, namelijk de uitbreiding van de fondamentsmuren en de plaatsing derzelve op stevige planken worden de inwoners in staat gesteld de zwaarste gebouwen daar te stellen.

Voor dat de Amerikanen, New-Orleans in bezit kregen, waren de gebouwen van nietsbeduidende grootte — meestal lage huizen, van eene of twee verdiepingen. Het werd zoo onuitvoerbaar geacht er een steenen gebouw op te rigten, dat het fundament der galerij van eene der Stads-Banken gelegd werd te midden eener groote menigte Inboorlingen, die half met verbazing en half met verachting daarop nederzagen.

Als het middenpunt van eene groote zwampachtige oppervlakte, wordt New-Orleans jaarlijks door eene onbarmhartige pestziekte, de geele koorts, bezocht. — Is de ondragelijke hitte des zomers voorbij, dan waaijen de uit het Noorden komende koele winden over de giftige moerassen, den dood op derzelfs vleugelen medebrengende. — Terwijl de boomen en bloemen, de oranje en de citroen in vollen bloei zijn, en het zomer-weêrlicht door de klare lucht speelt, en de heldere maan door de onbewolkte lucht schijnende, den nacht in dag herschept, is de Stad een groot lazarenhuis, de verblijfplaats van dooden of stervenden. De opgepropte werf is verlaten, en in de straten weergalmen geene voetstappen. Volgens het zeggen der ingezetenen kan men een' kogel door de voornaamste straten schieten, zonder iemand te dooden. En in de daad, al de Amerikanen, die daartoe gelegenheid hadden, zijn de Stad ontvloden. Na den eersten vorst, omstreeks de maand November, geraakt de Stad nog eens vol. Schepen komen uit zee aan, Stoombooten uit het bovenland, en alles is gejoel en leven weder. De drukte van het saisoen duurt van December tot April. Er worden steeds verbazende fortuinen gedurende een verblijf van weinige jaren in New-Orleans gemaakt, en de zucht tot gewin verzoent de inwoners met de ongezondheid der streek.

Alvorens over te gaan tot eene mededeeling der verwoestingen door de nu plaats gehad hebbende vreesselijke pestziekte in de Crescent Citij aangerigt, moeten wij aanmerken dat het geloof snel toeneemt bij de geneeskundigen en gezondheids-authoriteiten in de Vereenigde Staten, dat de geele koorts in de daad eene plaatselijke ziekte is, even goed kunnende ontstaan in elk heet klimaat, digt bij de zee, alwaar, behalve eene algemeene hitte en droogte van den dampkring, en het overwigt van schadelijke uitdampingen van verrotte dierlijke en plantaardigestoffen, er eene zekere verandering in den toestand der lucht bestaat, welke tot epidemien voorbereidt.

Tusschen den 14 Mei en den 12 Augustus ll., vielen 3836 personen, als slagtoffers van de geele koorts in New-Orleans. Den 21 Augustus was het aantal dooden, op eenen enkelen dag 270; de sterfgevallen der week ten gevolge der geele koorts, bedroegen 1340 en wegens andere oorzaken 230. Deze verhouding van de afgestorvenen tot het aantal levenden, is zoo als wij reeds gemeld hebben, grooter dan die, tijdens de Groote Pest in Londen. De zorgloosheid in de straten en op de kerkhoven was afschuwelijk; er lagen eens ongeveer 200 lijken onbegraven, in de heete zon tot ontbinding over te gaan; den doodgravers bood men eene guinje per dag aan; men stelde negers en gevangenen aan het werk, die in den besmetten dampkring, alleen door menigvuldige teugen brandewijn, hunnen moed staande houden konden; aan de poorten, tusschen de lijken hoorde men zweren, grappen en verschrikkelijk gelach. Een schrijver o. a. vermeldt, dat er op eenen dag vijftig lijken onbegraven lagen, en dat dit getal langzamerhand tot bijna honderd steeg — de ontbinding waarvan de doodkisten deed openbarsten. De Majoor, hiervan verwittigd zijnde, gaf te kennen geene magt te hebben; de Commissaris over de straten had almede geene bevoegdheid en de ingezetenen van het vierde District konden niemand vinden die met eenig gezag bekleed was.

De Majoor, nam echter de verantwoordelijkheid op zich om den keten-ploeg te zenden — twee ongeveer tien slaven — die aan het been geklonken worden, en bij dag aan de straten en op de markten werken, en des nachts in het werkhuis opgesloten worden. Zij gingen aan het werk om kuilen te graven; doch daar zij gevangenen waren en geene hoop hadden op belooning of aanmoediging om hen geestkracht in te boezemen, werkten zij traag genoeg. De Heer KINSTEDT, de Voorzitter van het Committé der Gezondheids-Board, belast met het toezigt over de begraafplaatsen, ging er des avonds te zeven uren; op dien tijd zegt hij, waren nog tachtig lijken boven aarde, hij trof de keten-ploeg aan op het punt om te vertrekken, en bood de mannen vijf dollars per uur aan om te werken, doch kon niemand krijgen. Hij meldt, dat hij alleen door aan den keten-ploeg een' goeden avondmaaltijd en veel sterken drank te beloven, hen kon overhalen, weder aan het werk te gaan. Zij arbeidden den ganschen nacht, en dezen morgen waren allen op vijftig na ter aarde besteld. Heden namiddag bezocht ik de begraafplaats. Al op eenen verren afstand hinderde de reuk der lijken. Bij de aankomst aan de poort van het kerkhof, trok het eerst mijne aandacht tot zich eene oude negerin, juist aan den ingang van het kerkhof geposteerd, die appelen, perzikken, pastijen, koeken, ijstaartjes en bier verkocht. Ik vond de keten-ploeg bezig trenzen te delven, van ongeveer 18 duimen diepte en omstreeks 50 vt. lengte; de kisten werden met kalk bestrooid en vervolgens vuilnis daarop gehoopt. De toppen der doodkisten staken vijf à acht duimen boven den grond uit. Er moesten nog twintig kisten of, zoo als ik zeggen moet, lijken — begraven worden, toen ik heen ging; doch daar de keten-ploeg niet anders te doen had dan de lijken daarin te plaatsen en ze met aarde te bedekken, zouden zij spoedig gereed zijn. De negers waren allen dronken en lieten verscheidene keeren de kisten vallen alvorens dezelve in de trenzen te brengen. Ik zal het aan de verbeelding der lezers overlaten om zich zelven een denkbeeld te vormen van het schouwspel op het kerkhof, zonder te beproeven hetzelve te beschrijven.

Een dagblad van New-Orleans heeft gepoogd eene beschrijving daarvan te geven, doch zij is te afgrijsselijk om hier aangehaald te worden. Eene omstandigheid reeds schetst den zedelijken toestand van ondeugd en slavernij op eene vreeselijke wijze:

»Men vernam geen geluid van droefenis binnen dat uitgestrekte Gehenna. De mannen, gewoon geraakt aan de ontbindingslucht hadden alle gevoel van deelneming verloren. Ruwe arbeiders, stonden er blootshoofds in de brandende hitte der zon, in de aarde te delven; en als zij nu en dan op eenen wortel of stomp stuitten, uitten zij eenen akeligen vloek, begaven zich op eene andere plek, en gingen als te voren, met delven voort. De dampen stijgen op in doodelijke uitwasemingen van de toenemende hecatomben van sois aankomende lijken. De mannen dragen zakjes kamfer en welriekende specerijen aan hunne neuzen — want er zijn daar groote menigten, die niets anders te doen hebben, dan te kijken en de uitgebreide gemeente des doods te aanschouwen. Zij zijn onbezorgd voor hun leven — zij zijn zoo gewoon geraakt aan den damp van verrotting. Zij lagchen zelfs om de teugelloosheid van het skelet de Dood, braken al snoevende jokkernijen uit in die verschrikkelijke atmospheer, waarin zij ter naauwernood adem scheppen kunnen om te te uiten.”

Een der locale dagbladen zegt: »Na aftrek van onze inlandsche bevolking en van diegenen, welke de koorts gehad hebben en geacclimatiseerd geworden zijn, souden wij het nog als een groot cijfer beschouwen, zoo de ongeacclimatiseerden bij het uitbreken der koorts op 30.000 gesteld werden. Van dat getal zijn reeds minstens 3000 begraven geworden, en elke dag voegt 200 meer bij dit akelig berigt. Gaat dit in dezelfde verhouding voort, dan zal dit verschrikkelijke cijfer tot 5000 stijgen, tegen den 1n. September, de gewoone datum waarop de epidemie met hare verwoestingen, in de Stad een aanvang maakt. Tenzij er eene plotselinge en onvoorziene ommekeer plaats grijpe, zal de maand Augustus immer gedenkwaardig zijn in onze jaarboeken, voor de grootste betrekkelijke sterfte, welke ooit in de geschiedenis der pestziekten voorgevallen is.

Volgens de laatste berigten, was de geele koorts te New-Orleans aan het afnemen. Het aantal sterfgevallen op den 3 Sept. was 110; op den 4den, 96; en het geheele cijfer voor de week eindigende den 4den, 814; zijnde eene vermindering van meer dan 600 bij de opgave der vorige week. Men schatte dat er slechts 6000 of 7000 ongeacclimatiseerde personen, nog in de stad overbleven. Te Mobilé bedroegen de sterfgevallen op den 3den, 31 en op den 4den 22. Te Natchez was het gemiddelde cijfer der slagtoffers van de geele koorts dagelijks van dertien tot vijftien, hoewel de bevolking der plaats nog geene vier honderd beliep.

EEN BRAND IN DE PRAIRIEN.

Iemand, die te land eene reis naar California gemaakt heeft, deelt het volgende mede: Wij stonden op eene hoogte en bespeurden voor ons een donker iets, dat zich dwarrelend in de lucht bewoog en konden niet stellig zeggen of het een stofwolk dan wel een donkere wolk was, die naar de laagte trok. Toen wij meer nabij kwamen, werden wij spoedig op de hoogte gebragt. Het was rook, die uit eene prairie om hoog steeg, welke juist in de rigting naar ons toe in vollen brand stond. Daar de wind de vlammen begunstigde kwamen zij in volle vaart op ons af. Ik gaf last,

de prairie op verschillende plaatsen in brand te steken en, het voorste paard met een bel te voorzien, opdat ik vreesde dat de dieren, die los liepen, anders regt door zouden loopen. Intusschen kwam het vuur, dat zich ten noorden en zuiden bijna drie engelsche mijlen uitstrekte, met hevig geweld al nader en nader ons te gemoet en bood een majesteusch maar tevens verschrikkelijk schouwspel aan.

Wij besloten nu, al onze voertuigen bij elkander 18 plaatsen binnen de ruimte, die door den door ons zelf aangestoken brand verlicht was en de paarden en muilezels aan de wagens vast te binden. De rook overdekte ons in allerlei fantastische figuren, ons vee snoof en trappelde van vrees en ontzetting, steigende, verscheurde de koorden en rende wild vooruit, tot dat zij te digt bij de vlammen kwamen, dan stormden zij weder als dol geworden terug en vielen op de achter gebleven met geweld en onder de grootste verwarring aan De hitte begon nu onverdragelijk te worden, want onze linie was niet meer dan 15 voet van het brandend gras verwijderd, naar de windzijde, en wij konden met onze voertuigen niet achteruit, uit vreeze de dieren los te maken. Hoe meer het brandend element ons naderde, vlogen in soorten allerlei brandende vlokken van alle kanten door de lucht en bedreigde onze wagens, de wagenkleederen en vooral de vaatjes met kruid, die wij bij ons hadden. Eindelijk bereikte de hitte een zoo hoogen graad, dat wij verpligt waren alles aan het lot over te laten en op den grond te gaan liggen; de rook en vlammen omwalmden ons van alle kanten en de lucht werd zoo heet en drukkend, dat voor allen de inademing der lucht moeijelijk werd en velen onzer, die zwakke longen hadden, geheel bedwelmd raakten. Doch deze verschrikkelijke oogenblikken snelden spoedig voorbij. Na verloop van eenige seconden, was de laatste grasb. lm en het vreesselijk monster dat met zijne gloeijende kaken ons dreigde te verslinden, verdwenen als op de vleugelen des winds en liet niets achter zich dan eene kale zwarte vlakte rondom ons heen. Ik had meermalen beschrijvingen van branden in de prairien gelezen en was genoegzaam onderrigt, hoe men bij zoo iets zich te gedragen heeft; maar de pen van een WASHINGTON IRVING en van een COOPER zou niet naar eisch den verschrikkelijken toestand kunnen beschrijven, dien wij doorgestaan hebben.

ZOO WAT VAN ALLES.

Een Engelschman is alleen gelukkig, als hij ellendig is; een Schot is nooit te huis dan wanneer hij ergens anders is; en een Ier leeft alleen dan in vrede, wanneer hij vecht. — Een schoolmeester, die tevens zoo wat de ontleedkunde onderwees, vroeg onder anderen eens, waar ligt het menschelijke hart? « Boven den neus! » antwoordde een zijner leerlingen. « Hoe dat? » hernam de schoolmeester gebelgd: « Ja zeker, » was het wederantwoord; " mijne zuster zingt altijd, en wat gedrukt is moet men toch gelooven, in de oogen ligt het hart." —

De Keizer van China is in zijn 22e. jaar, de Keizer Oostenrijk in zijn 23e. en de Sultan van Perzië in zijn 20e. — Drie jongelieden alzoo, beheerschen een derde der bevolking van de wereld.

Binnenlandsche berigten.

AANZOEK VOOR VRIJGEVING.

Den 9 November 1853.

Van den slaaf *Moed*, geboren in 1815, waarvan de moeder onbekend is; toebehoorende aan A. Lijons.

Van de slavin *Simire*, geboren in 1818, dochter van *Maria*; toebehoorende voor den vrijdom aan E. M. J. Schmidt.

Van den slaaf *Frederik*, geboren in 1798, zoon van *Marietje*; toebehoorende voor den vrijdom aan C. van Munnickhuijzen.

Van de slaven: *Willem*, geboren in 1831, zoon van *Anna*, *Truitje*, geboren in 1820, dochter van *Jeanette* en *Adam*, (ouderdom onbekend), zoon van *Pamela*; bekend staande op het Respect van den Raad Commissaris voor de Inlandsche Bevolking onder het toezigt van P. Faerber als Curator ad hoc.

Van de slavenkinderen: *Marius*, geboren in 1851, en *Jacquelina*, geboren in 1853, beide kinderen van *Albertina*; toebehoorende voor den vrijdom aan M. R. Balinge.

Van het slavenkind *Doris*, geboren in 1848, zoon van *Seba*; toebehoorende voor den vrijdom aan H. J. Hugoesgift.

Den 11den.

Van de slavenkinderen *Petronella*, geboren in 1850, en *Jacobus*, geboren in 1852, beide kinderen van *Betje*; toebehoorende aan plantagie *Bleijenhoop en Bleijenrust* divisie *Cottica*.

Van het slavenkind *Albertina*, geboren in 1852, dochter van *Sibelle*; toebehoorende aan plantagie *Goosen*, divisie *Matappica*.

Van de slavin *Lambertina*, geboren in 1837, dochter van *Diderica*; toebehoorende aan plantagie *Driesveld* divisie *Matappica*.

Van den slaaf *Johannes*, geboren in 1836, waarvan de moeder onbekend is; toebehoorende voor den vrijdom aan A. van J. F. C. Becker en staande onder het toezigt van A. F. van Amson, als Curator ad hoc.

Van de slavin *Charlotte* of *Lotje*, geboren in 1826, dochter van *Santje*, en hare kinderen *Jeane*, geboren in 1850 en *Gerhardus*, geboren in 1853; toebehoorende voor den vrijdom aan J. F. Meijer Jr.

Paramaribo, den 11 November 1853

Alzoo Carolus Breukelen van het Gouvernement vergunning heeft verzocht, om het driehoekig stuk land, gelegen in de Eerste Buitenwijk aan de *tweede Dwarsstraat* en de *groote Waterstraat*, te occuperen.

Zoo worden degenen, die vermeenen mogten, op het bedoelde stuk land eenig eigendoms- of ander regt te kunnen doen gelden, opgeroepen, om binnen den tijd van *drie* weken, na de dagteekening dezer, hunne reclamen, met overlegging van bewijsstukken, ter Gouvernements-Secretarie in te dienen.

Transporten.

Den 7 Nov. 1853. S. Soesman Jr. nom. ux. aan W. van Thol Jr., van het Huis en Erf aan de Voorstad *Zeelandia* 1e. buitenwijk No. 133 O. W. La. A No. 112b.

Idem. L. Bixbij aan A. Umgewand qq. H. N. W. Reijke, van de Gronden der Plantaadjen *Manheim* en *Elk 't Zijn*, gelegen aan de rivier *Commetewane*.

Paramaribo, den 7 November 1853.

Den 10 November 1853 J. W. Tafares aan Dina Schmidt, huisvrouw van A. Voordewind, in relatie van moeder en voogdes over hare minderjarige kinderen Jacobus Lourens en Johannes Carel Jongeneel, van den grond *Uit en Thuis* cum annexis, gelegen aan de rivier *Suriname*.

Den 11den. Adjuba van Fereijra erfgename van wijlen Jakkie van da Costa aan Isabella Destrede, van het bloote erf aan de *Pontewerfsraat*, N. W. La. F No. 86*a* O. W. La. D No. 70.

Paramaribo, den 11 November 1853.

De Curator bij het Departement der *Onbeheerde Boedels*, zal op Woensdag den 16 dezer, des namiddags ten *vier* ure, in het huis aan de *Saramaccastraat* La. E No. 58 door den Vendumeester J. C. Gomperts, publiek doen verkoopen:

De nagelatene *Goederen* van wijlen Mejufvrouw Henriette Frederica van Wijcks, bestaande in: Meubelen en andere Huisraden; Vrouwen Hals Sieraden, Gouden Ooren Vinger Ringen enz., en de slavin *Mietje* en hare kinderen; *Kea* en *Marius* en kleinkind *Constantia*.

Voorts: De *Nalatenschap* van den heer W. A. van der Hart; bestaande in Lijfkleederen, eenige Huisraden, Zilvergoed en Zakhorologien; zijnde opgemelde Goederen en Slaven op den dag te voren en op den verkoopdag ten sterfhuize voormeld van *acht* ure 's morgens tot *twee* ure des namiddags te bezigtigen.

Paramaribo, den 9 November 1853.

Op Woensdag den 16 dezer, des namiddags ten *vier* ure, zal de *Curator* bij het Departement der *Onbeheerde Boedels* door den Vendumeester J. C. Gomperts, in het huis aan de *Saramaccastraat*, publiek doen verkoopen:

De *Goederen* gevonden in de volgende *desolate* boedels, als: Anna Maria Roob, Saantje Mierde, Esther Maria del Monte, Hendrik J. Visser, Jacob Coronel, Nathan H. Levij en Wm. E. Senk, aan welken laatsten boedel is toebehoorende: de *helft* van een Opstal, met *Planken* beslagen en *Cingels* gedekt, staande op het Erf La. E No. 243 aan de *Princestraat*.

En vermits in die boedels tot dus ver geene genoegzame Goederen aanwezig zijn, zoo zullen de Crediteuren niet worden opgeroepen.

De Exploicteur bij het Geregtshof te *Suriname*, zal op Vrijdag den 16n. December 1853, des voormiddags te *half negen* ure, publiek bij executie verkoopen:

De *helfte* in de Plantaadje *Pieterszorg*, cum annexis, gelegen aan de rivier *beneden Commewijne*; aankomende A. W. White (nu boedel.)

En over *een* jaar en *zes* weken:

De Plantaadje *Huwelijkszorg* cum annexis, gelegen aan de rivier *beneden Saramacca*; aankomende J. J. de Mesquita en L. A. de Mesquita, op den 3 November 1853 onder Sequestratie gebragt.

Paramaribo, den 9 November 1853.

Aan de navolgende slaven zijn op den 7den November 1853 door het Gouvernement *Brieven van Manumissie* verleend geworden:

1. Aan de slavinnen *Isabella I* geboren in 1822, waarvan de moeder onbekend is, en *Marie*, geboren in 1830, dochter van *Pauwina*; toebehoord hebbende voor den vrijdom aan F. Wijnand.

2. Aan de slavenkinderen *Carolus*, geboren in 1848 en *Jan*, geboren in 1850, beide kinderen van *Frederika*; toebehoord hebbende voor den vrijdom aan J. A. Vallée.

3. Aan de slavin *Fannij*, geboren in 1786, waarvan de moeder onbekend is; toebehoord hebbende voor den vrijdom aan W. J. Ritscher.

4. Aan den slaaf *Marius*, geboren in 1822, zoon van *Pauwina*; toebehoord hebbende voor den vrijdom aan M. J. Goedman.

5. Aan de slavin *Rosette*, geboren in 1834; dochter van *Saraatje*, toebehoord hebbende aan plantagie *Badenstein*, divisie *beneden Cottica*.

6. Aan de slavin *Jansje*, geboren in 1843, dochter van *Prins*; toebehoord hebbende aan C. Bock.

7. Aan het slavenkind *Antoinetta*, geboren in 1851 dochter van *Adrianna*; toebehoord hebbende aan A. Umgewand.

8. Aan de slavin *Johanna*, geboren in 1799, dochter van *Finette*, en haar kind *Minette*, geboren in 1821 met hare dochter *Amelia*, geboren in 1852; toebehoord hebbende voor den vrijdom aan J. C. Doodeweert.

9. Aan de slaaf *Gustino*, geboren in 1798, waarvan de moeder onbekend is; toebehoord hebbende voor den vrijdom aan A. de Mesach.

10. Aan de slavin *Jetta*, geboren in 1831, dochter van *Francisca*; toebehoord hebbende voor den vrijdom aan J. d'Fonseca.

en 11. Aan de slavin *Sallij*, geboren in 1814, dochter van *M. C. Levenswaard*, en haar kind *Fredrika*, geboren in 1851; toebehoord hebbende voor den vrijdom aan J. T. de Bas.

Zullende gemelde gemanumitteerden voortaan de namen voeren, van:

1. *Isabella Nistrik.*
   Maria Muster.
2. *Carolus Alexander Jacques Menne.*
   Jan Julien Arthur Menne.
3. *Agatha Fannij Ritscher.*
4. *Joseph Marius Woers.*
5. *Rosetta Zoutkamp.*
6. *Jansje Bock.*
7. *Antoinetta Albertina Gewand.*
8. *Johanna Oostwijk.*
   Minette Oostwijk.
   Amalia Catharina Oostwijk.
9. *Gustina Zerk.*
10. *Hendrietta Adrianna Jacoba Cirkel.*
en 11. *Sallij Levenswaard.*
   Frederika Levenswaard.

Gedrukt bij A. L. G. DE RANDAMIE.